

Vangistusseaduse ja karistusregistri seaduse muutmise ning kriminaalhooldusseaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu seletuskirja juurde

Ettepanekute ja märkuste tabel

Sotsiaalministeerium		
1	Vangistusseadusesse lisatava § 104²³ lg-s 3 (eelnõu § 1 punkt 25) toodud loetelu kriminaalhooldusalusega seotud isikutest kasutab isikutele viitamiseks küll sarnast sõnastust vangistusseaduse § 25 lõikega 1 ja § 32 lõikega 5, ent teeme ettepaneku sõnastus kaasajastada ja ühtlustada seda nt prokuratuuriseaduse (§ 15 lg 2 p 4) ja avaliku teenistuse seaduse (§ 15 p 4) analoogsete sätetega (vastavalt § 15 lg 2 p 4 ja § 15 p 4). Kuigi lisaks vangistusseadusele kasutatakse ka mõnedes kohtumenetlust reguleerivates seadustes mõisteid võõras- ja kasuvanem ning võõras- ja kasulaps, tekitab nende eristamine küsimusi, kuna EKI järgi on tegemist sünonüümidega. Ka ei ole kõnealuse lõike kontekstis ilmselt kohane rääkida vennast või õest ja onust või tädist, vaid need sõnad peaksid olema eristatud komaga sarnaselt teistele sättes nimetatud isikutele.	Arvestatud, muudetud ja täiendatud eelnõu teksti § 104²³ lõike 3 osas. Lõige 3 sõnastati järgmiselt: <i>(3) Kriminaalhooldusalusega seotud isikuteks käesoleva seaduse tähenduses peetakse abikaasat, registreeritud elukaaslast, elukaaslast, otsejoones ülenejad ja alanejad, külgjoones sugulased, samuti abikaasa, registreeritud elukaaslase või elukaaslase otsejoones ülenejad, alanejad ja külgjoones sugulased, kusjuures vanemaks loetakse ka lapsendaja ja kasuvanem ning alanejaks sugulaseks ka lapsendatud ja kasulaps ning põhjendatud juhul muud isikud.</i>
2	Vangistusseadusesse lisatava § 104²⁴ (eelnõu § 1 punkt 25) punktide 8 ja 13 sõnastused on segased 8) kriminaalhooldusalusega seotud selle isiku nimi ja isikukood või sünniaeg, kes osaleb juhtumikorralduses; 13) andmed põhjuse, aja, seotud isikute ning sõltuvusainete võimaliku tarvitamise või tarvitamisele viitavate tunnuste kohta Häirekeskusele ja Politsei- ja Piirivalveametile viimase aasta jooksul tehtud väljakutsete või teavitamiste kohta, mis puudutavad kriminaalhooldusalust. Meie hinnangul ei ole eriti punkti 13 puhul võimalik aru saada, milliseid andmeid, sh milliseid kriminaalhooldusalusega seotud isikutega seotud andmeid võrgustikutöös töödeldakse. Väga napp on ka andmete töötlemise vajalikkust selgitav seletuskirja osa, mis ei võimalda tegelikult hinnata sättes loetletud isikuandmete töötlemise vajadust ja õiguspärasust. Palume täpsustada.	Arvestatud, täiendasime sõnastust, et oleks aru saada, et tegemist on sündmuses osalenud või sündmusega seotud andmetega.
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium		
1	Palume täpsustada eelnõus ja seletuskirjas eelnõuga kavandatavate vangistusseaduse §-de 104²³ ja 104²⁴ alusel Eesti Töötukassaga (edaspidi <i>Töötukassa</i>) vahetatavate andmete koosseis ning vastavate andmete töötlemise eesmärk. Eelnõu § 1 punktiga 25 kehtestatakse vangistusseaduse (VangS) §-d 104²³ ja § 104²⁴, mis	Arvestatud, täiendatud eelnõu teksti. Selgitame, et kriminaalhooldusametnikule piisab infost, mille vastus on „jah/ei“ vormis. Kriminaalhooldusel ei ole vaja saada Eesti Töötukassalt täpsemat infot.

	puudutavad võrgustikutööd kriminaalhoolduse teostamisel. Eelnõuga lisatava §-ga 104²⁴ täpsustatakse andmekoosseis, mida kriminaalhoolduse teostamise käigus tehtava võrgustikutöö raames töödeldakse. Punkti 11 kohaselt kuuluvad võrgustikutööks vajalike andmete hulka muu hulgas ka kriminaalhooldusaluse töövõime ulatus, kestus ja töövõimetoetus. Justiits- ja Digiministeerium (endine Justiitsministeerium) ja Eesti Töötukassa (edaspidi Töötukassa) on sõlminud kriminaalhoolduse osas koostöökokkuleppe, kus on sätestatud, milliseid andmeid pooled vahetavad ja millisel viisil. Hetkel kehtiva koostöökokkuleppe alusel ei väljasta Töötukassa andmeid töövõime kohta. Samas vahetatakse muid andmeid, mida eelnõus mainitud ei ole, nt töötuna arvelolekuga seotud andmed ja tegevuskava andmed. Kui nimetatud andmeid soovitakse ka edaspidi Töötukassaga vahetada, tuleks ka need samuti eelnõus ära nimetada. Kuna võrgustikutööks vajalikud andmed sätestatakse edaspidi seaduses, peaks vastav säte hõlmama kogu võrgustikutööks vajalikku andmekoosseisu, sh ka neid andmeid, mida seni on vahetatud koostöökokkuleppe alusel. Vastasel korral saab eelnõuga kavandatud muudatuste jõustumisel Töötukassa väljastada üksnes andmed töövõime ulatuse, kestuse ja töövõimetoetuse kohta.	
2	Eelnõu ja seletuskirja põhjal jääb arusaamatuks, kuidas aitab kriminaalhoolduse teostamise käigus inimese toetamisele kaasa üksnes kriminaalhooldusalusel vähenenud töövõime esinemise fakt. Paraku ei ole seda ka seletuskirjas lahti selgitatud. Sisulist infot inimese piirangute ja võimaluste kohta annaks andmed tegutsemise ja osalemise piirangute kohta, kuid praeguse muudatusega nende andmete edastamist ei taotleta. Kui Teil on siiski soov saada ka täpsemaid andmeid, siis tuleks need andmed samuti eelnõu §-s 104²⁴ nimetada. Kuna inimese töövõimega seotud andmete näol on tegemist eriliigiliste isikuandmetega, mida Töötukassa seni võrgustikutöö raames edastanud ei ole, palume eelnõu seletuskirjas ka täpsemalt selgitada, miks on töövõime ja töövõimetoetuse andmeid võrgustikutööks vaja. Hetkel on seletuskiri selles osas väga üldine ning ei maini andmestiku kasutamise eesmärke konkreetsemalt. Seletuskiri ei sisalda ka andmekaitsealast mõjuhinnangut.	Arvestatud, muudetud ja täiendatud seletuskirja. Leiame, et andmekaitsealast mõjuhinnangut ei ole vaja, kuna kriminaalhooldus küsib Eesti Töötukassalt üksnes faktilisi andmeid (jah/ei vormis). Täpsustavaid andmeid küsib kriminaalhooldus otse kriminaalhooldusaluselt või vajadusel päringu alusel tervishoiuteenuse osutajalt.
3	Eelnõu ja seletuskirja põhjal ei ole ka selge, milliste tehniliste lahenduste abil on vastav andmevahetus mõeldud toimima. Juhul, kui andmete vahetamist kavandatakse nt X-tee vahendusel, on vaja õigusaktis sätestada ka muudatuse rakendamise ettevalmistamiseks vajaminev aeg, kuna rakendamine	Praegu toimub andmevahetus kriminaalhoolduse ja Eesti Töötukassa vahel e-kirja teel. Käesoleval hetkel ei ole sellist x-teed olemas.

	eeldab sellisel juhul ka infosüsteemides vastavate arenduste tegemist.	
4	Palume eelnõu § 1 punktiga 46 kavandatav muudatus eelnõust välja jätta. Eelnõu § 1 punktiga 46 täiendatakse VangS § 137 lõiget 1¹. Kehtiv VangS näeb ette, et vanglaametnikule ei kohaldata avaliku teenistuse seaduse (ATS) § 41 lõigetes 1–3 sätestatud piiranguid tingimusel, et töötamine ei kahjusta vanglaametniku tervist ja ohutust. Eelnõuga soovitakse seadust täiendada eeldusega, mille kohaselt „<i>töötamine ei kahjusta vanglaametniku tervist ja ohutust, kui järjestikune puhkeaeg on vähemalt 36 tundi neljateistpäevase ajavahemiku jooksul</i>“. Soovime juhtida tähelepanu töö- ja puhkeaja nõuete olulisusele. Piisav puhkeaeg täidab töötaja tervise kaitse eesmärgi. Üleväsinud töötaja võib ohtu seada enda ja kolleegide elu ja tervise, kulutab sama töö tegemiseks rohkem aega ning on vähem produktiivne. Väsimus võib põhjustada tööõnnetusi ja pideva väsimusseisundi tagajärjeks võib olla tööst põhjustatud haigestumine. Jääb arusaamatuks, kuidas on võimalik eeldada, et töötaja tervis ei saa kahjustada olukorras, mil töötajale tagatakse kahenädalase perioodi vältel poolteist päeva puhkeajaga. Seletuskirja selgitus, et eeldus kehtestatakse töökorralduse lihtsustamise eesmärgil, ei ole sisuliselt veenev ega põhjendatud. Seejuures tekitab küsimusi, kuidas nimetatud eeldust praktikas rakendada tuleks, näiteks kes ja kuidas saab eeldusele vaidluse korral tugineda, kellel lasub milline tõendamiskohustus jne. Isegi kui EL direktiiv 2003/88/EÜ võimaldab liikmesriikidel teha teatud töö- ja puhkeaja miinimumreeglitest erandeid, läheb eelnõus välja pakutud eeldus direktiivi eesmärgist liiga kaugele ja sellega vastuollu. Vahetustega töö ja pikkade tööpäevade korral on eriti oluline pöörata tähelepanu pika tööajaga kaasnevate terviseriskide maandamisele ning töötajate tervise ja ohutuse tagamisele. Eelnevast tulenevalt palume muudatus eelnõust välja jätta.	Arvestatud. Muudatus on eelnõust välja jäetud.
5	Teeme ettepaneku kehtestada VangS-s ületunnitöö hüvitamise tingimused samadest põhimõtetest lähtuvalt, nagu seda on tehtud ATS-is ja töölepingu seaduses (TLS). Eelnõu § 1 punktiga 47 muudetakse VangS § 139 lõiget 3. Kehtiv VangS sätestab järgmist: „Vanglateenistus maksab ületunnitöö eest lisatasu vanglaametniku tunnipalga poolteisekordses ulatuses või kompenseerib ületunnitöö vaba aja andmisega.“ Seejuures tuuakse seletuskirjas välja järgmist: „Otsuse selle kohta, kumba kompenseerimismehhanismi kasutada, teeb lähtuvalt teenistustlikest huvidest	Arvestamata. Tegemist on juba kehtiva põhimõttega, kus valiku, kas ületunnitöö hüvitatakse vabas ajas või rahas, teeb vangla. Otsuse selle kohta, kumba kompenseerimismehhanismi kasutada, teeb lähtuvalt teenistustlikest huvidest vangla, kuna vanglatöö eripära arvestades ei ole võimalik jätta valikuõigust vanglateenistujale. Vanglatöö eripära all peetakse eelkõige silmas avalikku ülesannet, mille täitmiseks on vajalik ööpäevaringselt katkematult tagada

	vangla, kuna vanglatöö eripära arvestades ei ole võimalik jätta valikuõigust vanglateenistujale.“ Meie hinnangul ei tulene seaduse tekstist tingimata välja seletuskirjas viidatud põhimõte. Seejuures juhime tähelepanu, et nii ATS kui TLS jätavad ametnikule/töötajale kaalutlusõiguse, kas ületunnitöö hüvitada rahas või vabas ajas. ATS § 39 lõike 6 kohaselt hüvitatakse „ametniku taotlusel“ ületunnitöö vabas ajas ja TLS § 44 lõige 6 seab selgesõnalise eelduse, et ületunnitöö hüvitatakse vabas ajas, v.a kui pooled lepivad kokku ületunnitöö hüvitamise rahas. Selgitame, et TLS lähtub ületunnitöö hüvitamise regulatsioonis kaalutlusest, et võttes arvesse töötaja piirangu eesmärgi täidab tervisekaitse eesmärgi ületunnitöö hüvitamine vaba aja andmisega ületunnitööga võrdses ulatuses. Töötaja piirangud on kehtestatud töötaja tervise ja ohutuse kaitseks ning piisav puhkeaeg on vajalik töövõime säilitamiseks ja tööjõu taastootmiseks. Seetõttu näebki TLS ette eelduse ületunnitöö hüvitamiseks vaba ajaga. Kui tööandja soovib ületunnitöö hüvitada rahas, tuleb tal see eraldi töötajaga kokku leppida. Eelneva pinnalt teeme ettepaneku ka VangS samadest kaalutlustest lähtuda, et ületunnitöö hüvitamise küsimuses arvestada vanglaametniku soovidega ning seletuskirja ja/või eelnõu vastavalt muuta.	teenistujate kohalolu nii kitsamalt kinnise vangla sisemise julgeoleku kui ka laiemalt üldise avaliku julgeoleku tagamiseks.
6	Palume täiendada eelnõu seletuskirja eelnõu § 1 punktiga 45 kavandatud muudatuse osas. Palume lisada eelnõu seletuskirja selgitus, mille alusel ja kuidas hakatakse rakendama eelnõu § 1 punktiga 45 kavandatud paragrahv 136⁴ lõiget 3, mis nõuab õppijalt kolme aasta pikkust töötamist pärast õpinguid, kui õppija läheb pärast õpinguid näiteks ema-, isa- või vanemapuhkusele.	Arvestatud. Seletuskirja on täiendatud selgitusega, et kui inimene on vahepeal ema-, isa- või vanemapuhkusel, jätkub see aeg, kui inimene naaseb.
Regionaal- ja Põllumajandusministeerium		
1	Esitame vangistusseaduse ja karistusregistri seaduse muutmise ja kriminaalhooldusseaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõu kohta alljärgneva märkuse: Eelnõuga ei kaasne kohalikele omavalitsustele täiendavaid rahalisi kohustusi ega anta täiendavaid ülesandeid. Eelnõu toetab taastava õiguse põhimõtteid, mis suurendab ootusi KOVi rollile. Kriminaalhooldusala isikute taasühiskonnastamine (nt eluaseme leidmine, tugiisikuteenus ja muud sotsiaalteenused) vajab sageli KOVi poolset tuge. Kuigi KOVile ei anta formaalselt uusi ülesandeid, võivad eelnimetatud tegevused kaudselt suurendada KOVide tegevuslikku koormust.	Arvestatud, muudetud ja täiendatud seletuskirja osa, mis selgitab seaduse rakendamise seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevuste eeldatavaid kulusid ja tulusid. Selgitame, et kriminaalhoolduse taasühiskonnastamine (nt eluaseme leidmine ja sotsiaalteenused) võib kaudselt suurendada ootusi kohaliku omavalitsuse rollile, kuid uusi ülesandeid muudatused kaasa ei too. Seega ei ole tegemist olulise mõjuga.
Andmekaitse Inspeksioon		
1	Eelnõu punktiga 3 sätestatakse, et vangiregistri iseteenindusportaali kaudu kinnipeetava poolt vanglale esitatud pöördumistele ei kohaldata avaliku teabe seaduse (AvTS) § 21 lõiget 1 ega märgukirjale ja	Arvestamata. VangS-i § 28 lõikes 2 sätestatuga, mille järgi tasub kirjavahetuse kulude eest kinnipeetav. Vangiregistri

	selgitustaotlusele vastamise ning kollektiivse pöördumise esitamise seaduse (MSVS) § 5 lõikeid 3 ja 4. Kui pöördumise lahendamine ei kuulu vangla pädevusse, teavitab vangla kinnipeetavat, milline asutus on pädev pöördumisele vastama. Möistame olukorda, mis tingis nimetatud seaduse muudatuse vajadust, siiski näeme vajadust hinnata võimalust muuta sõnastus selliselt, et AvTS § 21 lõikes 1 ja MSVS § 5 lõigetes 3 ja 4 nimetatud teabenõuete ja selgitustaotluste edastamise kohustuse piiramine ei oleks absoluutne iseteenindusportaali esitatavate pöördumiste puhul. Ei saa välistada, et pöördunud isik eeldab heauskselt, et edastab pöördumise õigele adressaadile, ning sellistel juhtudel peaks AKI hinnangul tagama iseteenindusportaali kaudu pöördujale samaväärseid õigusi võrreldes kirja teel pöördujaga kooskõlas AvTS § 21 lõikes 1 ja MSVS § 5 lõigetes 3 ja 4 toodud seaduse tegeliku mõttega.	iseteenindusportaal ei ole mõeldud elektroonilise suhtluse tagamiseks väljaspool vanglat, vaid üksnes selleks, et lihtsustada vangla igapäevast tööd kinnipeetava pöördumiste lahendamisel. Kohtupraktikas on leitud, et vangla ei ole kohustatud vahendama elektroonselt vanglale esitatud pöördumisi teistele asutustele. Samuti ei puuduta muudatus vaidemenetluses esitatud vaide edastamist ja kinnipeetava õigusi oluliselt. Kinnipeetava nõuetekohaselt, st kirja teel esitatud pöördumine tuleb vanglal igal juhul jätkuvalt edastada pädevale asutusele.
2	Eelnõu punktiga 6 täiendatakse andmekogu (vangiregistri) eesmäärke. Nimelt lisatakse VangS § 5¹ lõike 1 punktiga 8 eesmärk tagada ülevaade kinnipeetavate ja vahistatute isikuarvele laekuvatest ja sealt maha arvatud summadest ning korraldada kinnipeetavate ja vahistatute vastu esitatud nõuete ja võlgade täitmist. Eelnõu punktiga 7 täiendatakse vangiregistri andmekoosseis järgmiste andmetega: andmed isikuarvele kantud töötasu ja muude laekumiste kohta (kavandatava VangS § 5³ lõike 1 punkt 20), andmed isikuarvelt maha arvatavate summade ja nõuete täitmise kohta (kavandatav VangS § 5³ lõike 1 punkt 21) ja andmed sisseostude ja vanglas tarbitud teenuste kohta (kavandatav VangS § 5³ lõike 1 punkt 22). VangS § 5¹ lõike 1 punktis 8 sõnastatud eesmärk on kaetud VangS § 5³ punktides 20 ja 21 nimetatud andmete koosseisudega. Andmed sisseostude ja vanglas tarbitud teenuste kohta ei mahu nimetatud eesmärgi alla, mistõttu soovitame üle vaadata vangiregistri eesmärgid ning vajadusel neid täiendada, et kogutavate andmete maht oleks andmekogu eesmärkidega kooskõlas.	Arvestatud osaliselt. Täiendatud vastavalt seletuskirja. Hetkel kehtivad eesmärgid katavad ka andmed sisseostude ja vanglas tarbitud teenuste kohta ära.
3	Eelnõu punktiga 21 muudetakse VangS § 68, mille lõikes 7 on öeldud, et vanglateenistuse ametnik sisestab käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud andmed kinnipeetava läbivaatuse kohta vangiregistrisse. Viidatud lõige 5 aga ei sätesta andmete koosseisu, vaid sätestab läbivaatuse mõiste ja eesmärgi (Läbivaatus on vanglasse saabuva või sealt väljuva isiku või kinnipeetava, sealhulgas tema keha, kehaõõnsuste ja riiete läbivaatamine eesmärgiga kontrollida, kas isiku kehasse või kehal või riietesse on peidetud vanglas keelatud esemeid või aineid). Jääb selgusetuks, millised konkreetsed andmed läbivaatuse kohta peab vangiregistrisse kandma. Vangiregistrisse kantavate andmete kategooriad on sätestatud VangS § 5³ lõikes 1 ning andmekogusse kantavate andmete täpne ehk ammendav koosseis peab olema sätestatud andmekogu põhimääruses	Arvestatud ja sätet muudetud. Täiendasime VangS § 5³ lg 1 punkti 8 läbivaatuse mõistega ning konkreetsed andmed sätestame vangiregistri põhimääruse lisas 1. Lõike 7 sätestame üldisemalt, et see kohalduks ka kokusaajate osas ega viitaks enam lõikele 5, kuna andmed sätestatakse põhimääruse lisas. Lõigete numeratsioon muutus.

	(lisas 1). Seega ei tundu kavandatava VangS § 68 lõike 7 viide lõikele 5 korrektne. Ühtlasi tasub hinnata vajadust muuta VangS § 5³ lõike 1 punkti 8 sõnastuse, lisades selguse huvides andmekogu koosseisu kuuluvate andmete kirjeldusele kinnipeetava läbivaatuse andmeid. Kuigi nimetatud andmed kuuluvad kinnipeetava suhtes rakendatavate järelevalve- ja julgeolekuabinõuete hulka, võib nende andmete sättes nimetamata jätmine tekitada eksitavalt muljet, justnagu ei kuulu need andmed vangiregistri andmete koosseisu.	
4	Eelnõu punktiga 25 täiendatakse seadust 5². peatükiga, millega reguleeritakse kriminaalhoolduse täideviimine. Kavandatava § 104¹⁴ lg 3 näeb ette kriminaalhooldusametniku õigust tutvuda riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning tervishoiuteenuse osutaja andmetega kahtlustatava või süüdistatava kohta. Jääb arusaamatuks, mida tähendab tutvumine, st kas silmas on peetud päringu tegemine KOV-i asutusele või tervishoiuteenuse osutajale või tutvub kriminaalhooldusametnik varasemalt kogutud andmetega nt vangiregistris vms, ning milliste andmetega on lubatud tutvuda. Norm, mis annab õiguse eriliiki andmete töötlemiseks, peab olema selge ja täpne, sellest peab välja tulema töödeldavate isikuandmete koosseis, mis peab olema kooskõlas andmete töötlemise eesmärgiga. Nt kui on vaja töödelda andmed seoses sõltuvustega, siis ei ole alust küsida andmed teiste haiguste kohta või kui on vajadus kontrollida, kas perearsti poolt väljastatud tõend vastab tegelikkusele, piisab päringust perearstile, kas on tõend väljastatud. Praegune sätte sõnastus on liiga üldine, annab liiga laia võimaluse töödelda eriliiki isikuandmeid ja samal ajal ei anna andmete väljastajale (KOV asutus, tervishoiuteenuse osutaja) selgust, kas, millises ulatuses ja kuidas ta võib küsitud teabele juurdepääsu tagama. Sättest peaks olema selge, millises ulatuses ja millistel juhtudel on kriminaalhooldajal õigus eriliiki isikuandmeid töödelda, sh kolmandatelt isikutelt ja asutustelt küsida.	Arvestatud, täiendasime eelnõu ja seletuskirja teksti. Eelnõus muutsime sätete sõnastust, viies nii kohalikult omavalitsuselt andmete pärimise ja tervishoiuteenuse osutajalt andmete pärimise eraldi punktide alla. Samuti täiendasime põhjalike näidetega seletuskirja ning kirjeldasime andmete pärimise protsesse.
5	Kavandatav § 104¹⁸ lõige 2 annab kriminaalhooldajale võimaluse keelatud aine tarvitamise kontrollimisel kasutada jälgimistehnoloogiat, videokõnesid, alkoholi kaugtestimist ja biomeetrilist kontrolli, sealhulgas sõrmejälgi ja näotuvastust. Paragrahvi lõige 4 kohustab enne jälgimistehnoloogia kasutuselevõttu teavitada kriminaalhooldusametnikku kasutatavast tehnoloogiast, kogutavatest andmetest ja andmete töötlemisest ning selgitab rikkumiste fikseerimist. Kogutavate andmete koosseis ei ole aga seadusega paika pandud. Seletuskirjas on kirjas, et andmete töötlemine sõltub kasutatavast süsteemist. § 104¹⁹ lõikes 1 on välja toodud, et kriminaalhooldaja võib kasutada keelatud aine tarvitamise kontrollimiseks jälgimissüsteemi ja jälgimissüsteemi andmekogu, kogudes andmeid kriminaalhooldusametniku isiku, geograafilise asukoha, liikumise ning keelatud aine	Arvestatud. Täiendasime vangistusseaduse § 5³ lõiget 1 punktidega 13¹ ja 13², mis selgitavad, milliseid andmed kantakse vangiregistrisse. Samuti täiendasime seletuskirja vastavate näidete ja selgitustega.

	võimaliku tarvitamise kohta. Selle juures jääb siiski ikkagi arusaamatuks, millised andmed kuuluvad antud sätte mõttes kriminaalhooldusala isiku andmete hulka, ehk millised konkreetsed andmed isiku kohta tohib keelatud aine tarvitamise kontrollimisel koguda.	
6	§ 104 ¹⁹ lõige 2 peaks seletuskirjast tulenevalt panema paika andmete säilitamise süsteemi, millega võetakse kohustus isikuandmed kustutada esimesel võimalusel. Kuid sätte sõnastus ei ole piisavalt selge, kuna „esimesel võimalusel“ ei ole selge ajaraam, mistõttu jääb tegelikult isikuandmete säilitamise maksimaalne tähtaeg sätestamata. Isikuandmete maksimaalne säilitustähtaeg peab olema sätestatud seaduse tasandil ning seletuskirjas olema lisatud põhjendused selle pikkuse kohta (miks ei piisa lühendmast tähtajast). Säilitustähtaega võib määruses täpsustada, aga seaduse tasandil peab olema ette nähtud kõige laiem võimalik raamistik, mida määrusega ületada ei tohi. Säilitustähtaja saabumine tähendab seda, et juba järgmisel päeval ei tohi andmeid enam isikustatud kujul säilitada.	Arvestatud. Muudeti vangistusseaduse § 5 ⁴ lõike 1 sõnastust eelnõus ja seletuskirjas nii, et vangiregistris võib sätestada lühema andmete arhiivi kandmise ja säilitamise tähtaja.
7	Eelnõu punkt 34 puudutab vanglakomisjoni õigust töödelda andmed, seejuures jääb ebaselgeks, kas kavandatud lõige 4 ¹ puudutab ka isikuandmeid, kui jah, peaks see õigus tulenema sätte sõnastusest sarnaselt lõikega 4 ² .	Arvestatud, muudetud ja täiendatud eelnõu ja seletuskirja teksti § 108 lõike 4 ² osas selliselt, et vanglakomisjonil on õigus saada vanglalt pöördumiste lahendamiseks vajalikke andmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid.

Riigiprokuratuur

1	Prokuratuur tänab võimaluse eest anda arvamus vangistusseaduse ja karistusregistri seaduse muutmise ja kriminaalhooldusseaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõule millega täiendatakse vangistusseadust kriminaalhoolduse teostamist reguleerivate sätetega ja tunnistatakse kehtetuks kriminaalhooldusseadus. Prokuratuur tervitab eesmärki suurendada õigusselgust, tõhustada vanglate ja kriminaalhoolduse tööd ning tagada kinnipeetavate ja kriminaalhooldusala õiguste parem kaitse. Prokuratuur soovib muudatuste valguses tähelepanu juhtida probleemidele seoses KarS § 87 alusel alaealistele kohaldatavate mõjutusvahendite täitmise kontrollimisega. Nii nagu ka oportuuniteedi puhul ei ole võimalik kriminaalhooldusele täitmise kontrollimiseks anda kohustusi, mis on pandud KarS § 87 alusel noorele/noorele täiskasvanule nagu paragrahv ette näeb, kui üheks kohustuseks ei ole määratud käitumiskontroll või üldkasulik töö. See ei toeta individuaalset lähenemist noortele ja nende vajadustest tulenevat kohustuste määramise praktikat. Kehtiva KrHS § 2 p 1 järgi on kriminaalhooldusala süüdimõistetu, kelle kohus on seaduses sätestatud korras määranud kriminaalhooldaja järelevalve alla, kuid probleem seisneb selles, et KrMS-is sellist universaalset sätet ei ole, mis võimaldaks kohtul mis tahes kohustuste kontrollimine kriminaalhooldusele	Teadmiseks võetud ja antud selgitus. Selgitame, et käesoleva eelnõu raames tehtavad muudatused on seotud oportuuniteedialustega ehk laiendasime oportuuniteedialuste mõistet. KrMS § 201 lg 2 annab võimaluse jätta KarS § 87 kõrvale, mistõttu leiame, et otstarbekam on praegu soovitud muudatust mitte teha, kuna see ei ole piisavalt läbi analüüsitud. Leiame, et ettepanekust tuleneva muudatusega kaasnevad praktilised muudatused ja valdkondlikud arendused, millega praegu arvestatud ei ole.
---	--	--

	ülesandeks teha. Eeltoodust tulenevalt on prokuratuur seisukohal, et seaduses esineb lünk.	
2	Täiendavalt on reguleerimata, mis juhtub olukorras, kui noor ei täida KarS § 87 kohustusi. KrMS § 430 sätestab küll, et KarS § 87 lg 8 alusel mõjutusvahendi liigi, tingimuste või tähtaja muutmise või käitumiskontrolli täiendavate kohustuste määramise vastavalt KarS § 75 lg-le 2 otsustab süüdimõistetud elukoha järgse maakohtu täitmiskohtunik määrusega, kui kriminaalhooldaja, mõjutusvahendit kohaldava asutuse juht või mõjutusvahendi aluseks olnud süütegu menetlenud asutus on täitmiskohtunikule esitanud teatise mõjutusvahendina määratud kohustuse täitmata jätmise kohta. Kui noor lõppastmes kohustusi ei täidagi, ei kaasne ühtegi tagajärge. Tegemist ei ole tingimisi vangistuse mõistmisega, mille puhul pööratakse karistus täitmisele. Eelmainitu on lahendamata küsimus, mis vajab adresseerimist.	Teadmiseks võetud ja selgitud antud. Lähtume seaduse muutmisel esialgsetest kokkulepetest ja sihtgruppidest. Leiame, et antud ettepanek vajab põhjalikumalt analüüsi. Soovime jälgida valdkonna arengut ning seejärel teha muudatused vastavalt parimale praktikale.
3	Siinkohal tooks välja ka ühe redaktsioonilise märkuse. Nimelt täiendatakse vangistusseadust punkti 25 kohaselt peatükiga 5 ² , sh § 104 ¹⁸ lg 1 p-ga 4 järgmises sõnastuses: „4) kohus või kriminaalhooldaja on määranud kriminaalhooldusala seaduse § 75 lõike alusel 4 kohustuse, mille sisuks on sõltuvusaine tarvitamise piiramine.“. Korrektne sõnastus oleks „lõike 4 alusel“.	Arvestatud, muudetud eelnõu teksti.
4	Prokuratuur toetab vangistusseaduse ja karistusregistri seaduse muutmise ja kriminaalhooldusseaduse kehtetuks tunnistamise seaduse eelnõud ning sellega vangistus- ja teenistusõiguse sätete ja kriminaalhoolduse korraldamise ajakohastamist.	Teadmiseks võetud.
Siseministerium		
1	1. Kuivõrd eelnõuga muudetakse vangistusseaduse nimetust, siis nõuab see ka muude seaduste muutmist, et vangistusseaduse asemel viidataks edaspidi vangistus- ja kriminaalhooldusseadusele. 1.1 Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses vajaksid muutmist § 15 ⁴ lg 8; § 19 lg 3; § 23 lg 6; § 33 ¹⁵ lg 2. 1.2 Muutmist vajavad ka välismaalaste seaduse § 279 ⁴ lg 2, isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 ⁴ lg 2, kodakondsus seaduse § 2 ⁴ lg 2; välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse § 13 ⁷ lg 2 ja § 36 ⁶ lg 8.	Arvestatud. Lisatud nimetatud seaduste muudatused tulenevalt seaduse nime muutmisest.
2	2. Eelnõu § 1 punktidega 8 ja 23 muudetakse §-de 13 ja 89 sõnastust nii, et vanglateenistusel oleks võimalik tuvastada vanglasse või arestimajja tulnud isiku samasust. Vanglateenistus võtab 2025. aastal kasutusele välipolitsei arvutitöökohta tarkvara (Apollo), mis võimaldab teha päringuid X-tee kaudu rahvastikuregistri andmebaasi ja isikut tõendavate dokumentide andmekogusse. Apollo kasutuselevõtuga ei teki vanglateenistusel ligipääsu suuremale hulgale	Arvestatud ja sätted muudetud vastavalt ettepanekule. Samuti täiendatud seletuskirja ja viidatud ABIS andmekogule.

andmetele võrreldes varasemaga. Võimalik on teha päringut isikusamasuse tuvastamiseks enne isiku vanglasse arvele võtmist. Isikusamasuse tuvastamine puudutab üksnes neid isikuid, kes tulevad iseseisvalt karistust kandma, kuid kellel ei ole kaasas kehtivat isikut tõendavat dokumenti. 2.1 Muudetava sätte sõnastusest ja seletuskirjast jääb mulje, et isikusamasust kontrollitakse ainult teatud juhtudel ja kõikide karistust kandma tulevate isikute isikusamasuses ei veenduta (sõnastus „isikusamasuse tuvastamise korral“). See aga ei ole kindlasti nii, need isikud, kes tuuakse politsei eskordiga (st ei tule iseseisvalt) on tuvastatud politsei poolt samade meetodite alusel (kas dokumendi või andmekogu andmete). Saan aru, et seda ei ole soovitud VangS-s seetõttu reguleerida, kuid praegu ei tule sättest välja, millises olukorras isik tuvastatakse ja millal mitte. Seega oleks valemulje ja õigusliku lünga vältimiseks vajalik sätte sõnastust ja seletuskirja muuta selliselt, et kas: a) kaetud oleksid kõik olukorrad (üldine sõnastus) või b) viidata konkreetset iseseisvalt karistust kandma tulnud isikutele. 2.2. Oluline on ka see, et tõsikindla isikusamasuse kontrollimise eesmärgil peaks andmekogu päringu tegema alati, ka siis kui isikul on kehtiv dokument kaasas. Vanglaametnik kontrollib dokumenti, võrdleb dokumendil olevat fotot tema ees seisva isikuga ja teeb päringu ITDAKisse (ja ITDAK-i kaudu ABIS-sse), mille abil saab kindluse, et selliste andmete ja fotoga dokument eksisteerib ka riiklikus andmekogus ega ole võltsitud. Kuna isikut tõendava dokumendi foto tuleb alati ABIS-st (kuigi päring tehakse läbi ITDAK-i), siis oleks korrektne seletuskirjas viidata ka ABIS andmekogule. Samas peab jääma alles võimalus lähtuda ainult andmekogu andmetest, kui isikul dokumenti ei ole. 2.3. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku sõnastada kõnelaused sättes järgnevalt: § 13 „Isik võetakse vanglasse vastu jõustunud kohtuotsuse või -määruse ärakirja alusel, tema isikusamasust kontrollitakse isikut tõendava dokumendi või isiku tuvastamist võimaldavate riiklikesse andmekogudesse kantud andmete alusel.“ § 89 „Isik võetakse vanglasse või arestimajja vastu isiku kinnipidamise või väärteoprotokolli koopia, kahtlustatavana kinnipidamise protokolli koopia, kohtumääruse koopia või kohtuotsuse koopia alusel, tema isikusamasust kontrollitakse isikut tõendava dokumendi või isiku tuvastamist võimaldavate riiklikesse andmekogudesse kantud andmete alusel.“ § 85¹ lõige 1	
--	--

	„(1) Isik võetakse vanglasse vastu aresti mõistmise või määramise kohta tehtud kohtulahendi koopia alusel, tema isikusamasust kontrollitakse isikut tõendava dokumendi või isiku tuvastamist võimaldavate riiklikesse andmekogudesse kantud andmete alusel.“	
3	3. Eelnõu § 1 punktiga 11 muudetakse VangS §-i 29. Lõike 2 punktiga 4 sätestatakse, et avada ei või kirju, mille on saatnud või mis saadetakse ametiasutusele avaliku teenistuse seaduse tähenduses. Lõike 3 teise lausega sätestatakse, et on keelatud kontrollida kinnipeetava kirju ja telefonikõnesid kaitsjale, advokaadist esindajale, prokuratuurile, kohtule, õiguskantslerile ning JDM-le. 3.1 Eelnõu § 1 punktiga 14 tunnistatakse kehtetuks vangistusseaduse § 32¹. Seletuskirja kohaselt on edaspidi kavas kinnipeetavale väljastada väljasõidu ajaks kinnipidamise õiendi või anda talle kätte tema isikut tõendava dokumendi. Juhime tähelepanu, et kinnipeetavate seas võib olla ka välismaalasi, kes peale karistuse kandmist kuuluvad Eestist väljasaatmisele. Selleks, et välismaalane ei saaks isikut tõendava dokumendi hävitamisega oma väljasaatmist takistada või edasi lükata, palume leida lahendus, kus väljasaadetavatele isikut tõendavat dokumenti, sh reisidokumenti ei väljastata. 3.2 Eelnõuga muudetakse ka VangS §-i 97 „Vahistatu kirjavahetuse ja telefonikõnede jälgimine“, esitades §-s 29 toodud 3 esimest lõiget praktiliselt samas sõnastuses. Juhime tähelepanu, et mõistlik oleks VangS §-s 97 viidata §-le 29, mitte sama teksti ümber kirjutada. 3.3 Lisaks juhime tähelepanu, et VangS § 89 lõige 1 kohaselt kohaldatakse eelvangistuse kandmisele VangS-i 1., 2., ja 7. peatüki sätteid käesolevas peatükis sätestatud erisustega. VangS § 29 on 2. peatükis. Seega, kui VangS-i §-s 97 erisusi võrreldes §-ga 29 ei ole, võiks selle kehtetuks tunnistada. §-s 29 on aga lõiked 4-5, mida §-s 97 ei ole. Kuigi ka kehtivas seaduses on nii, tekib ikkagi küsimus, et kas need lõiked 4 ja 5 ei peaks laienema ka vahistatule – nt kui vahistatu kiri on kirjutatud loetamatult või selle ära saatmine võib ohustada vangla julgeolekut. Seletuskirjas selles osas selgitust ei ole. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku vastavalt täiendada eelnõu seletuskirja	3.1. Arvestame ettepanekuga, et väljasaadetavale isikut tõendavat dokumenti ei väljastataks. 3, 3.2-3.3 Sätteid täpsustatud. Vahistatute puhul kehtib süütuse presumptsioon, mille tõttu ei kontrollita, kellega vahistatu suhtleb või kirjavahetust peab, seega on erisus võrreldes kinnipeetavatega olemas.
4	4. Eelnõu § 1 punktiga 21 muudetakse VangS § 68 sõnastust järgmiselt: § 68. Läbiotsimine, turvakontroll ja läbivaatus <i>(1) Vanglateenistuse ametnik võib keelatud esemete ja ainete avastamiseks läbi otsida:</i> <i>1) elu- ja olmeruume;</i> <i>2) teisi vangla ruume ja vangla territooriumi.</i> <i>(3) Vanglas keelatud esemete ja ainete avastamiseks on vanglateenistuse ametnikul õigus teha</i>	4.1 Arvestatud ja muudame VangS §-s 14 sätestatud läbiotsimise mõistet. Täiendasime seadust selgema volitusnormiga, mis võimaldab määruuses nimetada isikud, kellele turvakontrolli ja läbivaatust ei tehta. Julgeoleku kaalutlustel ei laiendata määruusega nende isikute ringi, kellele turvakontrolli ja läbivaatust

<i>kinnipeetavale ning vanglasse saabuvale ja vanglast väljuvale isikule turvakontrolli ja läbivaatust.</i> <i>(8) Vanglateenistuse ametnik võib vaadata läbi vanglasse siseneva või vanglast väljuva isiku, kui on alust arvata, et isikul võib olla kaasas keelatud esemeid või aineid, eelkõige järgmistel juhtudel:</i> <i>1) isik läheb pikaajalisele kokkusaamisele;</i> <i>2) kinnipeetav on varem pärast isikuga kokkusaamist andnud positiivse tulemuse Eesti Kohtuekspertiisi Instituudi kinnitatud narkootilise aine ekspertiisi.“</i> 4.1. Eelnõuga ei muudeta VangS § 14 lõiget 1, mis näeb ette kinnipeetava ja tema asjade läbiotsimise. Kehtiv: (1) Vanglasse saabumisel kuuluvad kinnipeetav ja tema isiklikud asjad läbiotsimisele. Kinnipeetava läbiotsimise viib läbi kinnipeetavaga samast soost vanglaametnik. Kinnipeetav on kohustatud läbima tervisekontrolli, mida teeb tervishoiutöötaja. Juhime tähelepanu, et muudatusest tulenevalt tuleks ka §-s 14 rääkida turvakontrollist ja läbivaatusest, seega oleks mõistlik viidata §-s 68 sätestatud korrale. Seletuskirja lisa „Rakendusaktide kavand“ §-i 4 kohaselt tehakse analoogsed muudatused viidatud määruses (justiitsministri 5. septembri 2001. a määrus nr 44 „Järelevalve korraldus vanglas“) Kõnealuse määruse § 31 sätestab: § 31. Isiku läbiotsimine (1) Vanglateenistuse ametnikul on õigus koos asjadega läbi otsida vanglasse sisenev ja vanglast väljuv isik või vanglas viibiv isik. Läbi ei otsita ametiülesandeid täitvaid „Vangistusseaduse“ §-s 26 nimetatud isikuid ning vanglasse sisenevat Justiits- ja Digiministeeriumi ametnikku, vangla direktorit, relvastatud üksuse ülemat, relvastatud üksuse ülema alluvuses töötavat nõunikku, kohtunikku, prokuröri ja Õiguskantsleri Kantselei teenistujat, samuti vangla- või politseiametnikku, kes siseneb vanglasse jälitustoimingute teostamiseks või tagamiseks ning julgeolekuasutuse ametnikku „Julgeolekuasutuste seaduses“ nimetatud ülesannete täitmiseks või tagamiseks. [RT I, 05.07.2024, 1 - jõust. 08.07.2024] (1¹) Vanglateenistuse ametnik võib jätta läbi otsimata kinnipeetavat saatva uurimisasutuse ametniku, kui ta on veendunud, et isikul ei ole kaasas keelatud esemeid ja aineid. Teeme ettepaneku: a) sätestada erisused, kellele turvakontrolli ja läbivaatust ei tehta, sätestada seaduses; b) sarnaselt prokuröriga, lisada nende isikute hulka, kellele turvakontrolli ja läbivaatust ei tehta vanglasse sisenev või vanglast väljuv uurimisasutuse ametnik, kelle eesmärgiks on uurimistoimingute tegemine (nt vahistatu ülekuulamine). c) asendada sätte sõnastuses sõna „ teostamiseks“ sõnaga „tegemiseks“. KrMS sõnastuse kohaselt jälitustoiminguid tehakse, mitte ei teostata.	tegema ei pea. Sarnaselt uurimisasutuse ametnikele otsivad vanglad igapäevaselt läbi ka oma asutuse töötajaid ja ametnikke. Arvestatud sõnastuse ettepanekut ja asendatud määruses sõna „teostamiseks“ sõnaga „tegemiseks“. 4.2 Arvestatud ja eelnõus sõnastust narkootilise aine ekspertiisi osas selgemaks muudetud.
--	---

	4.2. Muudetava sätte lõike 8 punkti 2 sõnastusest jääb arusaamatuks, kuidas tõlgendada, et kinnipeetu on andnud positiivse tulemuse narkootilise aine ekspertiisi. Seega palume sõnastus täpsustada või lisada sellekohane selgitus eelnõu seletuskirja.	
5	5. Eelnõu § 1 punktiga 25 täiendatakse VangS-i peatükiga 5². 5.1 Teeme ettepaneku täpsustada kavandatava vangistus- ja kriminaalhooldusseaduse § 104²³, sõnastades selle lõike 2 järgnevalt: „(2) Võrgustikutöö on kriminaalhooldaja juhitud võrgustikuliikmete koostöö, kus igal liikmel on oma põhiülesannetest lähtuv kindel roll ja kokkulepitud ülesanded ning mille eesmärk on tagada kriminaalhooldusjuhtumi terviklik lahendamine käesoleva seaduse § 104⁷ lõike 1 kohaselt.“ Peame oluliseks, et sättes rõhutataks kriminaalhooldaja juhtivat rolli võrgustikutöös ning seda, et kõik võrgustikuliikmed osalevad juhtumi lahendamisel oma põhiülesandeid täites ning jagavad nende raames kogutud vajalikku teavet. Praktikast on esinenud ootust, et politsei teeks kriminaalhooldusala suhtes just kriminaalhooldusest ajendatud spetsiaalseid kodukülastusi info hankimiseks või kontrollide (sh alkoholi vm ainete tarvitamise osas). Niisugust õigust politseil ei ole. Sätte täpsem sõnastus tagab selguse selles osas, et võrgustikuliikmed ei lepiks kokku ega neilt ei oodataks üksteise eest ülesannete tegemist. 5.2 Koordineeritud andmevahetus erinevate asutuste vahel võrgustikutöö formaadis kriminaalhooldusjuhtumi lahendamise edukuseks määrava tähtsusega. Kavandatud §-s 104²⁴ loetletakse võrgustikutöös vajalikud andmekategooriad, mille töötlemise õigus võrgustikuliikmetel on. Loetelust ei leia isiku käitumist või eluviisi iseloomustavate andmete kategooriat. Selleks, et võrgustikuliikmed saaksid isiku ja kriminaalhooldusjuhtumi toetamiseks oma ülesandeid täita hinnatakse praktikast ka erinevaid riske, mida tuleb maandada. Riske põhjustab muuhulgas ka isiku käitumine ja eluviis ning maandusmeetmeid või tegevusi valitakse ja vajadusel muudetakse just käitumist puudutavate andmete põhjal. Ilma nende andmeteta ei saa teha terviklikke hinnanguid ega riskipõhiseid otsuseid kriminaalhooldusala või tema lähedaste toetamiseks ja kaitsmiseks. Seega on vajalik tagada ka niisuguste andmete vahetamise õigus võrgustikuliikmete vahel.	Arvestame ettepanekuid ning muudame vastavalt eelnõu ja seletuskirja teksti.
Kohtutäiturite ja pankrotihaldurite Koda		

1	Kohtutäiturid on viidanud praktikale, mille kohaselt Maksu- ja Tolliamet täidab MKS § 46 ja § 106 lõike 7 alusel võlgnikule tagastatava enammakstud tulumaksu arvel esmalt maksunõuded ning alles seejärel kohtutäiturite arestinõuded, ka juhul kui maksunõue on tekkinud hiljem kui kohtutäituri seatud arest. MKS § 34 lõige 1 näeb ette, et tagastusnõuet võib arestida ning selle vastu võib täitemenetluse käigus pöörata sissenõude nagu rahalise nõude vastu. Siiski tuleb arvestada MKS § 34 lõiget 3, mille kohaselt ei takista tagastusnõude arestimine või pantimine selle nõude tasaarvestamist maksukohustustega. Ainsaks erandiks on TMS § 65 lõige 4, mis puudutab elatisnõuete täitmist. Sellest järeldeb seadusandja selge tahe jätta tagastusnõuete tasaarvestamise toimingud väljapoole täitemenetluse seadustikus sätestatud arestide käsutuskeeldu ja arestipandiõiguste järjekorda. Seetõttu ei ole põhjendatud ega MKS regulatsiooniga kooskõlas viia täitemenetluse raames seatud kinnipeetavate nõuete täitmise fondi arestide täitmise korraldust Maksu- ja Tolliameti ettemaksukonto baasile.	Arvestatud osaliselt. Lisatud kolm alternatiivselt lahendust, seletuskirja täiendatud.
---	--	---